

Sygn. akt III AUa 949/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Elżbieta Czaja (spr.) SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2016 r. w Lublinie

sprawy Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 8 lipca 2015 r. sygn. akt VII U 2677/14

I. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że początkową datę prawa do emerytury ustala na dzień 18 grudnia 2014 roku;

II. oddala apelację w pozostałym zakresie.

Elżbieta Czaja Barbara Hejwowska Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 949/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił Z. M. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.), z uwagi na to, że na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawca nie

udowodnił co najmniej 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W odwołaniu Z. M. wskazywał że decyzja jest krzywdząca, podnosząc, że nieprzerwanie od 1972 roku do 1999 roku pracował na stanowisku maszynisty koparki.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Na posiedzeniu w dniu 8 maja 2015 roku Z. M. wskazał, że wnosi o zaliczenie do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od dnia 19 marca 1976 roku do dnia 27 grudnia 1991 roku.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił Z. M. prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2014 roku.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

Z. M., urodzony (...), w dniu 19 listopada 2014 roku złożył wniosek o emeryturę. W jego treści zawarł oświadczenie o tym, że jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz o wybranie przez organ rentowy wariantu najbardziej korzystnego w związku z jego statusem. Na podstawie przedłożonych dokumentów organ rentowy uznał za udowodniony na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny okres podlegania ubezpieczeniom w wymiarze 25 lat, 9 miesięcy i 20 dni, w tym 25 lat i 27 dni okresów składkowych oraz 8 miesięcy i 23 dni okresów nieskładkowych. Organ rentowy ostatecznie uwzględnił w stażu pracy w szczególnych warunkach okres zatrudnienia ubezpieczonego w wymiarze 1 roku, 5 miesięcy i 4 dni.

Z. M. w dniu 19 czerwca 1975 roku ukończył kurs przygotowujący do uzyskania III klasy uprawnień i w tym miesiącu uzyskał takie uprawnienie w zakresie obsługi spycharek. Następnie w dniu 29 stycznia 1977 roku uzyskał uprawnienie w klasie II do 250 KM.

Z dniem 19 marca 1976 roku Z. M. został zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) na stanowisku operatora spycharki. Następnie zajmował stanowisko maszynisty spycharki.

Pracował głównie na budowach przemysłowych w różnych miejscach Polski w zależności tego gdzie zakład pracy świadczył usługi. Pracował również na terenie kopalni. W sytuacji awarii maszyny jej usuwaniem zajmowało się pogotowie techniczne, a ubezpieczony był kierowany na inną sprawną maszynę. Wykonywanej pracy towarzyszył kurz i pył oraz hałas o wartości ponad 80 decybeli. Do 1985 roku pracował na spycharce, którą miał w stałym przydziale. Natomiast od tego roku nie miał na stałe przydzielonej maszyny i pracował na zasadzie zastępstw innych pracowników stale wykonując obowiązki związane z obsługą spycharek. Spycharki które obsługiwał ważyły powyżej 3,5 tony, tj. około 14 ton.

W okresie od dnia 9 marca 1982 roku do dnia 7 maja 1984 roku ubezpieczony świadczył pracę jako operator spycharki na budowie eksportowej realizowanej przez zakład pracy w Iraku. Po zakończeniu pracy na tej budowie skarżący powrócił do pracy w kraju na uprzednio zajmowanym stanowisku i wykonywał wyżej opisane czynności do zakończenia zatrudnienia.

W grudniu 1991 roku przez okres od tygodnia do dwóch tygodni ubezpieczony obsługiwał również dźwig budowlany G., sterując nim z kabiny i poruszając po metalowej zębacie. Dźwig ten montowało się do budynku i wykorzystywano do transportu materiałów i ludzi. Niemożność świadczenia pracy w charakterze maszynisty spycharki oraz propozycja wykonywania obowiązków na stanowisku operatora dźwigu G. stanowiły dla ubezpieczonego powód dla zakończenia zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy. Stosunek pracy ubezpieczonego ustał w wyniku rozwiązania umowy o pracę na mocy porozumienia stron z dniem 27 grudnia 1991 roku.

Przystępując do oceny dowodów osobowych sąd stwierdził, że przesłuchani w sprawie świadkowie to osoby obce dla ubezpieczonego. Świadek H. Ż. pracował z ubezpieczonym w L. Przemysłowce od lipca 1976 roku jako operator spycharki i zdarzało się, że na tych samych budowach. Świadek J. G. pracował we wskazanym zakładzie pracy od 1970 roku jako operator spycharki. Nieraz pracował ze skarżącym w tym samych miejscach np. na budowie odlewni żeliwa w latach 70 - tych. Wskazane okoliczności pozwalają w ocenie Sądu na przyjęcie, że świadkowie posiadają niezbędne wiadomości dotyczące okoliczności zatrudnienia ubezpieczonego w zakresie jego obowiązków oraz warunków w jakich były wykonywane. Świadcowie zgodnie zeznali, że skarżący przez cały okres zatrudnienia w okresie objętym sporem pracował jako operator spycharki. Zeznania świadków są logiczne oraz wzajemnie się uzupełniają, wobec czego Sąd uznał je za wiarygodne. Sąd uznał za wiarygodne również zeznania ubezpieczonego jako zgodne z zeznaniami świadków. Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego również w zakresie w jakim twierdził, że nie pracował jako operator dźwigu G. od 1985 roku lecz jedynie przez krótki okres tuż przed zakończeniem zatrudnienia w grudniu 1991 roku, z uwagi na ich zgodność z treścią dokumentów zawartych w aktach osobowych skarżącego. Wynika z nich, że po powrocie z budowy eksportowej ubezpieczony aż do zakończenia zatrudnienia wykonywał obowiązki pracownicze na stanowisku operatora spycharki. Natomiast okoliczność zatrudnienia skarżącego na stanowisku operatora dźwigu we wskazanych aktach osobowych nie znajduje potwierdzenia. Z tych względów należało dać wiarę zeznaniom Z. M., który twierdził, że treść sporządzonego i podpisanego przez niego pisma w sprawie rozwiązania umowy o pracę z dnia 27 grudnia 1991 roku była wynikiem pomyłki.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił również w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony.

Sąd uznał odwołanie Z. M. za zasadne.

Do okoliczności spornych w rozpoznawanej sprawie, należała możliwość zakwalifikowania okresu zatrudnienia ubezpieczonego w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od dnia 19 marca 1976 roku do dnia 27 grudnia 1991 roku, w wymiarze 15 lat, 9 miesięcy i 9 dni, jako pracy w szczególnych warunkach, celem ustalenia czy legitymuje się on 15 – letnim okresem tak kwalifikowanej pracy.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) – zwanej dalej ustawą emerytalną, mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat. Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Przepis art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej stanowi, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 4 ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 rozporządzenia Rady Ministrów okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudnienia”, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów stanowi,

że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym jest, że ubezpieczony w dniu wydania zaskarżonej decyzji ukończył wymagane 60 lat, legitymuje się co najmniej 25 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym oraz jako członek otwartego funduszu emerytalnego złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych na nim środków na dochody budżetu państwa za pośrednictwem zakładu.

Sąd wskazał, że skarżący występując do organu rentowego o przyznanie świadczenia emerytalnego nie przedłożył na okoliczność wykonywania prac w szczególnych warunkach w okresie objętym sporem dokumentu wymaganego przez prawo, tj. świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, co organ podniósł w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i odpowiedzi na odwołanie. W ocenie Sądu wskazana okoliczności nie może dyskwalifikować możliwości ubezpieczonego ubiegania się o przedmiotowe świadczenie. Należy mieć bowiem na uwadze, że brak wystawienia wskazanego dokumentu nie jest wystarczającą podstawą do przyjęcia, że pracownik nie wykonywał pracy w takich warunkach. Obowiązek sporządzenia dokumentacji w tym zakresie obciąża pracodawcę, w związku z czym wyciąganie wobec pracownika jakichkolwiek negatywnych konsekwencji braku jej sporządzenia, byłoby dla niego nazbyt krzywdzące.

W postępowaniu sądowym nie znajdują zastosowania ograniczenia w zakresie dopuszczalnych źródeł dowodowych, ustanowione na potrzeby postępowania przed ZUS, a wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. z 2011 roku, Nr 237, poz. 1412). Zasadniczym bowiem celem postępowania sądowego jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ułatwia to art. 473 k.p.c., który wprost stanowi, iż w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron.

Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoliło ustalić w sposób pewny, że ubezpieczony wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) od dnia 19 marca 1976 roku do dnia 27 grudnia 1991 roku, w wymiarze 15 lat, 9 miesięcy i 9 dni. Z poczynionych ustaleń wynika, że we wskazanym okresie ubezpieczony na stanowiskach operatora i maszynisty spycharki pracował na budowach obsługując ważące około 14 ton spycharki. Wskazane czynności odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, Dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, poz. 3 „Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów.

Jak wynika z poczynionych ustaleń Z. M. legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym ponad 25 lat, ukończył 60 lat życia, jako członek otwartego funduszu emerytalnego złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych na nim środków na dochody budżetu państwa oraz pracował w warunkach szczególnych ponad wymagany co najmniej 15 – letni okres, tj. 15 lata, 9 miesięcy i 9 dni. Tym samym ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do ustalenia mu prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 1 listopada 2014 roku, tj. od pierwszego dnia miesiąca w którym złożył wniosek o świadczenie, stosownie do art. 129 ust. 1 w związku z art. 100 ustawy emerytalnej.

Z tych względów Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zaskarżając wyrok w całości zarzucając: 1/ naruszenie prawa materialnego art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 1, 2 ust 1 i § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

- naruszenie prawa procesowego poprzez przekroczenie wyrażonej w art.. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów,

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w szczególnych warunkach ponad 15 lat oraz złożył skuteczny wniosek o przekazanie środków na dochody budżetu państwa.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelujący akcentuje, że ubezpieczony wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE za pośrednictwem zakładu na dochody budżetu państwa złożył w dniu 18. 12. 2014 roku , zatem prawo do świadczenia nie mogło mu zostać ustalone od dnia 1.11.2014 roku, gdyż wnioskodawca wtedy nie spełniał wszystkich warunków niezbędnych do jego przyznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna jedynie w zakresie jakim kwestionuje datę początkową prawa do emerytury.

Wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE za pośrednictwem zakładu na dochody budżetu państwa ubezpieczony złożył w dniu 18. 12. 2014 roku (k. 3 akta sprawy), zatem błędnie Sąd i Instancji ustalił mu prawo do świadczenia od dnia 1. 11. 2014 roku.

Zgodnie z treścią art. 100 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 tj. z późn. zm.), zwanej dalej "ustawą", prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. koniecznym było dokonanie zmiany wyroku i ustalenie początkowej daty prawa do emerytury na dzień 18 grudnia 2014 roku.

W pozostałym zakresie apelacja jest niezasadna.

Ustalając wnioskodawcy prawo do emerytury w wieku obniżonym Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie przedstawiając logiczną argumentację prawną. Ustalenia sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania szczegółowych ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w niniejszej sprawie.

Odnosząc się bezpośrednio do zarzutów apelacji należy stwierdzić ich bezzasadność.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony legitymuje się 15-letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przy czym w apelacji skarżący kwestionuje stanowisko Sądu odnośnie uwzględnienia jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienie ubezpieczonego w charakterze operatora spycharki, wskazując, że jego podanie o rozwiązanie stosunku pracy wskazuje na wykonywanie obowiązków jako operatora dźwigu G..

W pierwszej kolejności, zwrócić należy uwagę na ugruntowany w orzecznictwie pogląd , zgodnie z którym dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego

stanowiska, tylko rodzaj powierzanej mu pracy (por. wyrok SN z dnia 27 czerwca 2011 r., I UK 401/10, LEX nr 1265554).

Ustaleń co do charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w spornym okresie zatrudnienia Sąd I instancji dokonał, nie tylko na podstawie zeznań wnioskodawcy i świadków – osób z nim pracujących, lecz także w odniesieniu do dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, które to dowody zostały przez Sąd w sposób staranny przeanalizowane. Wszyscy przesłuchani świadkowie konsekwentnie wskazywali, że wnioskodawca przez cały okres zatrudnienia w okresie objętym sporem pracował jako operator spycharki, co znajduje potwierdzenie w dokumentacji pracowniczej z wyjątkiem odosobnionego dokumentu (pisma wnioskodawcy z dnia 27. 12.1991 r. wskazującego na wykonywanie czynności w ostatnim okresie zatrudnienia jako operator dźwigu G.. Sąd Apelacyjny po uzupełnieniu postępowania dowodowego (uzupełniającym przesłuchaniu wnioskodawcy w charakterze strony k. 81 v, 3 – 6 minuta nagrania) uznał za wiarygodne również jego zeznania, także w zakresie w zakresie sporadycznej jedynie pracy na stanowisku operatora dźwigu G.. Okoliczność ta zresztą nie ma istotnego znaczenia, bowiem dźwig G. jest w rzeczywistości zaliczany do ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych co zostało przyznane przez pełnomocnika organu rentowego (k. 81 v, 2 minuta nagrania). Z poczynionych ustaleń wnika więc, że w spornym okresie ubezpieczony na stanowiskach operatora i maszynisty pracował na budowach obsługując ważące około 14 ton spycharki, a także sporadycznie w końcowym okresie dźwig G.. Wskazane czynności odpowiadają rodzajowi pracy opisanemu w wykazie A, Dział V „W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych”, poz. 3 „Prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych”, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów.

W tym stanie rzeczy nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego, o jakich mowa w apelacji.

Za chybiony uznać należy zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., tj. przekroczenia przez Sąd I instancji granicy swobodnej oceny dowodów.

Jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok SN z dnia 27 września 2002 r., II CKN 817/00 LEX nr 56906).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy należycie wyjaśnił sprawę, a przeprowadzona ocena dowodów jest prawidłowa i odpowiada powyższym kryteriom. Apelacja nie wykazuje uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Podkreślić należy, iż naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna - czego skarżący we wniesionej apelacji nie uczynił.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.